

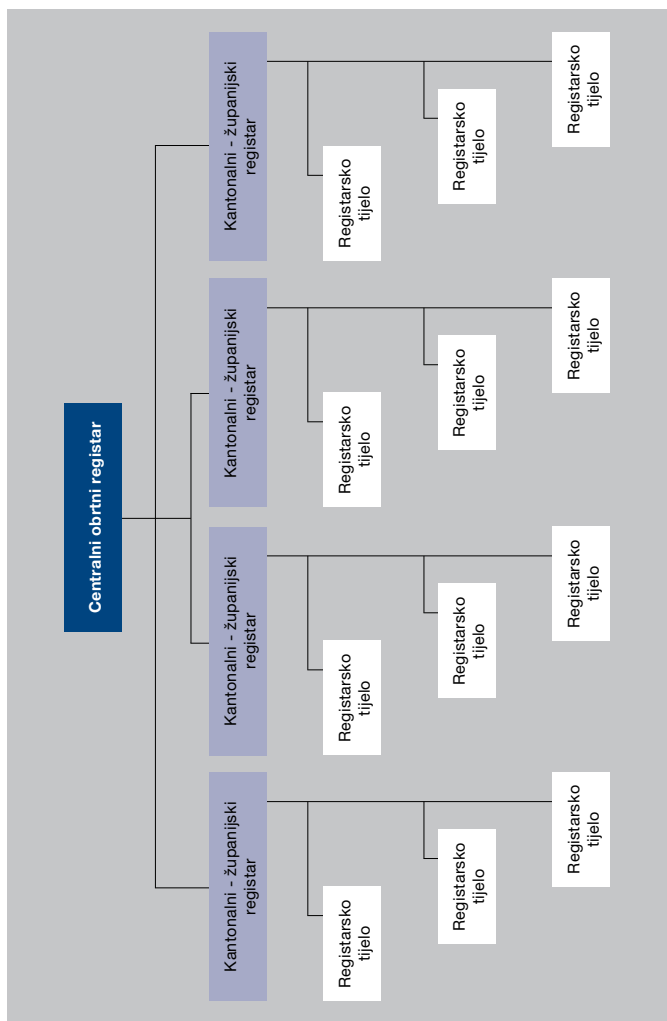
www.fmrpo.gov.ba

Informacijski sistem obrotnog registra – ISOR

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta

1. Organizacijski koncept Obrtnog registra

Vođenje Obrtnog registra propisano je Pravilnikom o obliku i načinu vođenju obrtnog registra ("Službene novine Federacije BiH", br.: 16/03 i 37/04). Obrtni registar je organizacijski sastavljen od registarskih tijela u općinskim organima nadležnim za oblast obrtništva, dok su kantoni tijela iznad tih registarskih tijela. Centralni obrtni registar je iznad svih registarskih tijela i kantona i smješten je u Federalnom ministarstvu razvoja, poduzetništva i obrta. Prema tome možemo postaviti organizacijsku strukturu Obrtnog registra.



Centralni obrtni registar je iznad svih registarskih tijela i kantona i smješten je u Federalnom ministarstvu razvoja, poduzetništva i obrta.

Relacijski model je pouzdan i veoma učinkovit model za upravljanje bazama podataka.

2. Ciljevi izrade i implementacije ISOR – a

Smanjenje troškova (brža obrada zahtjeva, automatizacija procesa, pouzdane i fleksibilne analize postojećih podataka koje utječu na smanjenje troškova uspostave i vođenja Obrtnog registra)

- a. **Povećavanje kvalitete usluge građanima** (baza podataka ISOR – a je javna i dostupna je svim građanima, što također utječe na sveukupno smanjenje troškova i povećanje kvalitete usluge građanima)
- b. **Uspostava fleksibilne strukture** (struktura ISOR-a je otvorenog izvornog koda, dostupnog za daljnju nadogradnju, orijentiranog ka povezivanju sa drugim sličnim sistemima, što omogućava veću dugotrajnost, pouzdanost i isplativost izrade i implementacije ISOR-a)
- c. **Ubrzavanje i pojednostavljenje procesa izdavanja odobrenja za obavljanje obrtničkih djelatnosti**

Pored zahtjeva propisanih Pravilnikom o obliku i načinu vo-

3. Zahtjevi realizirani u ISOR – u

đenju obrtnog registra, kroz ISOR je udovoljeno i zahtjevima tehnološke prirode:

- a. **Sistem je prilagodljiv mrežnoj infrastrukturi registarskih tijela.** Broj registarskih tijela u općinama, kantona, obrtničkih komora kantona i federalnih ministarstava u kojima je potrebno izvršiti implementaciju sistema je oko 100. Svako od registarskih tijela može imati potrebu za više od jedne klijent aplikacije.
Ako registarsko tijelo nema potrebnu mrežnu infrastrukturu (stalnu internet vezu itd.) omogućen je rad na sistemu u lokalnom režimu mrežnog rada, sa mogućnošću povremene razmjene podataka sa bazom podataka Centralnog obrtnog registra i kantonalnih obrtnih registara.
- b. **RDBMS – MS SQL Server baza podataka**
Relacijski model je pouzdan i veoma učinkovit model za upravljanje bazama podataka. Izradom baze na ovakav način dobili smo najbolji odnos cijene i mogućnosti održavanja i razvoja ISOR – a.
- c. **Nad grupama podataka su definisane privilegije korištenja za različite korisnike.**
Rješenje sadržava praćenje korisnika koji vrše upis podataka u bazu. Administracija korisnika i privilegija na određene grupe podataka je jednostavna i sigurna. Svaka promjena bilo kojeg podatka od strane korisnika pamti se sa tačnim datumom i vremenom promjene.

- d. **Sistem je urađen u RAD (rapid application development) poznatim alatima (.NET,...) što omogućava bržu i jeftiniju nadogradnju sistema. Sistem podržava višeplatformsko okruženje (MS Windows, Linux...).**

Projektant sistema ispostavio je izvorni kod rješenja, čime je ministarstvo pojednostavilo proceduru u pogledu daljnji nadogradnji i održavanja sistema. Broj licenci sistema koje će ministarstvo koristiti je neograničen i time su izbjegnuti troškovi plaćanja licence od strane korisnika.

- e. **Analiza podataka u sklopu ISOR – a omogućava brz i jednostavan rad sa upitima nad bazom podataka ISOR–a.**

ISOR sadržava čarobnjak za upite nad podacima kojim se podaci lako i efektivno filtriraju po želji korisnika, što je omogućeno multidimenzionalnom prezentacijom i mogućnošću filtriranja podataka kroz multidimenzionalnu matricu podataka (kocka, cube).

- f. **Praćenje procesa i dokumenata u sistemu je prilagođeno principima ISO9001:2000 o kvaliteti poslovanja.**

- g. **Sistem nije izgrađen kao standardni dokument management sistem, već je prilagođen Pravilniku o obliku i načinu vođenja Obrtnog registra.**

- h. **Korisnik ima mogućnost definirati moguće kreatora i potpisnike svakoj vrsti dokumenta.**

Kreiranjem dokumenta, aplikacija naznačuje potpisnicima dokumenta, njegovo postojanje i definira potpisivanje dokumenta kao zadatak u rokovnicima potpisnika.

- i. **Uz sistem je urađeno i WEB rješenje.**

WEB rješenje ima mogućnost javnih upita na bazu u smislu posjedovanja odobrenja za rad i prisustva određenog obrtnika u Obrtnom registru, kao i detaljnijih podataka o stanju obrta (Izvod iz Obrtnog registra).

- j. **Sistem ima i modul za pristup podacima korištenjem mobilnih tehnologija.**

To omogućava brz uvid u trenutno stanje određenog registranta (obrta), što povećava učinkovitost drugih ustanova koje svoje poslovanje vežu za Obrtni registar, a nemaju potrebnu hardware – sku infrastrukturu za pristup registru putem WEB okruženja (npr. inspektori Porezne uprave). Ovaj modul funkcionira na principu SMS razmjene, a ne kao WAP usluga.

- k. **Tehničku i logističku podršku za održavanje i implementaciju sistema pruža projektant sistema.**

Projektant sistema se ugovorom obvezao na pružanje edukativne podrške o korištenju klijent aplikacija sistema u svim registarskim tijelima.

- l. **Sistem omogućava vezu sa svim obrascima iz Pravilnika o obliku i načinu vođenju obrtnog registra.**

ISOR sadržava čarobnjak za upite nad podacima kojim se podaci lako i efektivno filtriraju po želji korisnika.

4. Način rada ISOR – a

Zakonom o obrtu (“Službene novine Federacije BiH”, br.: 52/02, 29/03 i 11/05) propisani su uvjeti potrebni za obavljanje obrtničke djelatnosti, kao i način izdavanja odobrenja za obavljanje obrta i obrtnice. U skladu sa zakonom, za ove poslove ovlašteni su općinski organi nadležni za oblast obrtništva (registarska tijela).

Proceduru propisanu Zakonom o obrtu općinski organi su do sada mogli provoditi putem obrazaca propisanih podzakonskim aktima ovog zakona, koje izrađuje jedna štamparija za cijelu Federaciju BiH, odabrana od strane Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta javnim natječajem. Implementacijom ISOR – a ovaj proces je automatizovan.

Fizičko lice, koje zadovoljava uvjete propisane Zakonom o obrtu, obraća se nadležnom općinskom organu sa zahtjevom da mu se izda odobrenje za obavljanje obrtničke djelatnosti i da ga se upiše u Obrtni registar.

Primjenom ISOR – a izbjegava se upotreba štampanih obrazaca koji su do sada korišteni; jedanput unesene podatke sistem distribuira u sva polja gdje se pojavljuju i automatski formira Izvod iz obrtnog registra, koji sadrži sve potrebne podatke o jednom obrtu; svaki unos podataka se bilježi sa vremenom unosa i šifrom korisnika i pohranjuje u bazu podataka, pa se na taj način vremenskim slijedom mogu pratiti sve promjene vezane za jedan obrt; svi obrasci formirani u sistemu mogu se odštampati u onom obliku kako je to propisano podzakonskim propisima i uložiti u arhivu; na osnovu unesenih podataka sistem automatski formira Rješenje o upisu u obrtni registar i Rješenje o odobravanju obrtničke djelatnosti koje je također moguće odštampati; korištenjem podataka unesenih u sistem moguće je odštampati i gotove obrasce obrtnice velike i male, te saglasnosti za obavljanje posebnog obrta. U sistemu je uvijek aktivan posljednji unos podataka za pojedini obrt (aktivno stanje), ali su u bazi podataka “skladišteni” i podaci o svim poduzetim izmjenama (pasivno stanje).

Obzirom da je tok procesa i izrade dokumenata u ISOR – u prilagođen principima ISO 9001:2000 o kvaliteti poslovanja, te da su integrirani vremenski rokovi propisani Zakonom o upravnom postupku, službenici koji koriste ovaj sistem su na izvjestan način “nadzirani” od sistema u stepenu uspješnosti obavljanja svojih radnih zadataka.

Općinski organ nadležan za obrtništvo svakog dana putem interneta prosljeđuje podatke iz svoje baze podataka kantonalnom ministarstvu nadležnom za oblast obrtništva. Na taj način ovo ministarstvo ima dnevno ažurirane podatke za područje svog kantona. Kantonalna ministarstva svakog dana (a najmanje 2 puta sedmično) na isti način šalju podatke u Centralni

Primjenom
ISOR–a izbjegava
se upotreba
štampanih
obrazaca.

obrotni registar, pa Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta u svakom trenutku raspolaže sa svim relevantnim podacima iz oblasti obrtništva za prostor cijele Federacije BiH.

Analitička vrijednost ISOR – a ogleda se kroz različite mogućnosti analize pohranjenih podataka. Tako je moguće u zahtijevanom vremenskom periodu dobiti informacije o broju novootvorenih obrta, broju objavljenih obrta, vrsti obrta prema Standardnoj klasifikaciji djelatnosti, broju uposlenih u obrtima i još mnogo drugih podataka, koje je moguće predstaviti i grafičkim putem.

ISOR je opremljen i SMS modulom koji mu omogućava komunikaciju putem SMS – a. To znači da sistem neovisno može odgovoriti na SMS poruku kojom mu je poslan neki upit (npr. identifikacijski broj obrta, naziv obrta i sl.), slanjem odgovora SMS porukom na reg strovani broj mobilnog telefona sa kojeg je upit upućen.

Analitička
vrijednost
ISOR–a ogleda
se kroz različite
mogućnosti
analize
pohranjenih
podataka.

5. Finansijski troškovi izrade ISOR – a

Troškovi procesa raspisivanja javnog natječaja, odabira najpovoljnijeg ponuđača i izrade ISOR – a iznose 50 000,00 KM, što je izuzetno niska cijena u odnosu na cijene sličnih sistema u susjednim zemljama (npr. u Republici Hrvatskoj sličan sistem je koštao oko 7 miliona kuna). Treba napomenuti da su u ovu cijenu uračunate i instalacije ISOR – a kod svih korisnika gdje je to predviđeno. Korisnici moraju imati potrebnu računarsku konfiguraciju (cca. 2 000,00 KM) i dužni su platiti troškove dolaska ovlaštenih predstavnika firme koja je izradila ISOR i jednodnevne obuke osoblja koje će raditi na sistemu. Troškove održavanja sistema snose korisnici, o čemu sami potpisuju ugovor sa ovlaštenom firmom.

6. Pravci razvoja i nadogradnje ISOR – a

Prve instalacije ISOR – a su već započele i očekujemo da se u narednih 6 mjeseci on instalira u većem dijelu općina u Federaciji BiH.

Obzirom da se radi o proizvodu koji operacionalizira zakonske propise, a koji su podložni procedurama izmjena i dopuna, u budžetu Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta neophodno je planirati dodatna sredstva za provođenje eventualnih izmjena i dopuna zakonskih propisa, kao i sredstva za razvoj i nadogradnju ISOR –a. Pravac nadogradnje u kojem Sektor obrta želi krenuti već u ovoj godini jeste mogućnost prijave obrta elektronskim putem, odnosno komunikacija između

zainteresirane stranke i općinskog organa putem interneta u mjeri koliko je to moguće.

Time bi se izbjegli nepotrebni odlasci klijenta u općinski organ i otklonila mogućnost zastoja u rješavanju predmeta.

Cijenimo da bi se za ovu namjenu trebalo osigurati oko 50 000,00 KM u budžetu, što su vrlo mala sredstva za veliki pomak u unaprijeđivanju sistema rada općinskih organa i skraćivanja rokova za otvaranje obrtničkih radnji, a samim time i zapošljavanja nezaposlenih. Raspolaganje egzaktnim podacima o obrtničkoj djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine su neprocjenjivi.



Kontakti u Federalnom ministarstvu razvoja, poduzetništva i obrta:

Ministar:

Velimir Kunić, dipl. iur.,
Tel.: + 387 36 44 91 20, fax: + 387 36 44 91 22,
E-mail: ministar@fmrpo.gov.ba

Tajnik/Sekretar:

Jozo Bejić, dipl. ing. stroj.
Tel.: + 387 36 44 91 23, fax: + 387 36 44 91 22
E-mail: tajnik@fmrpo.gov.ba

Sjedište: Zgrada "Projektant", III. kat, Stjepana Radića 33,
Mostar, Tel.: + 387 36 44 91 20, fax: + 387 36 44 91 22,
Internet: www.fmrpo.gov.ba, E-mail: fmrpo@fmrpo.gov.ba